

Sygn. akt I ACa 563/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 września 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Józef Wąsik
Sędziowie:	SSA Sławomir Jamróg (spr.) SSA Jerzy Bess
Protokolant:	st.sekr.sądowy Beata Zaczyk

po rozpoznaniu w dniu 15 września 2017 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa J. N.

przeciwko (...) LTD z siedzibą wI.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 2 lipca 2015 r. sygn. akt IX GC 113/15

1. **oddala apelację;**

2. **nakazuje ściągnąć od powoda J. N. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Krakowie kwotę 360,84 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych 84/100) tytułem kosztów sądowych.**

SSA Jerzy Bess SSA Józef Wąsik SSA Sławomir Jamróg

Sygn. akt I ACa 563/16

UZASADNIENIE

Powód J. N. żądał zasądzenia od (...) LTD w I. oraz (...) S.A. w W. kwoty 810.352 zł wraz z ustawowymi odsetkami od poszczególnych kwot składających się na całość dochodzonej należności w terminach wynikających z faktur dołączonych do pozwu tytułem wynagrodzenia za wykonane usługi transportowe materiałów sypkich na potrzeby (...) Autostrady (...) wskazywał, iż pozwani działając w konsorcjum zamówili u niego usługi budowlane i transportowe co zostało udokumentowane w fakturach VAT wystawionych częściowo na pozwanego ad. 1 a częściowo pozwanego ad.2.

Prace zostały odebrane bez uwag a jedynie nie zapłacone z uwagi na trudności finansowe pozwanych. Pozwani nie kwestionując wyliczeń powoda na kwotę 810.351,23 zł zapewniali że zapłacą wynagrodzenie, ale tego nie uczynili.

Powództwo zostało uwzględnione nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 21 września 2012r. sygn. akt IX GNc 918/12(k. 272). Postępowanie zostało prawomocnie umorzone w stosunku do drugiej pozwanej spółki (...) S.A. Pozwany (...) LTD w I.złożył zarzuty od tego nakazu.

Strona pozwana w zarzutach do nakazu zapłaty zakwestionowała prawidłowość doręczenia odpisu pozwu podając jednak (k- 277) , że pozew ostatecznie trafił do pozwanego a treść zarzutów wskazuje, że pozwana zapoznała się z jego treścią. Strona pozwana zakwestionowała istnienie własnego obowiązku zapłaty jak też fakt wykonania usług wskazując, że załączone raporty pracy nie są wystarczające do wykazania roszczenia. Jednocześnie powołała okoliczność upadłości konsorcjantów . W piśmie procesowym z dnia 3 lipca 2013r. k-489 strona pozwana ponadto potwierdziła , że strony łączyła umowa nr (...) z dnia 4 października 2010r. następnie aneksowana i podniosła dodatkowo, że powód otrzymał w dniu 12 października 2012r. i 10 czerwca 2013r. należności dochodzone pozwem w kwotach 298427,19zł i 164952,53zł od (...). Jednocześnie podtrzymała wcześniej podnoszony zarzut, że podstawą wystawienia faktury VAT winny być miesięczne zestawienia kart pracy oraz raporty zatwierdzone przez kierownika Budowy lub osobę przez nią upoważnioną. Strona pozwana zarzuciła również , że nie uznawała długu jak też podniosła zarzut o braku solidarności obowiązku z (...) S.A. Wskazała również , że w sprawie powinny zostać zastosowane przepisy o zleceniu.

W toku procesu pełnomocnik strony pozwanej podniósł też , że wyznaczono zarządcę oraz powołał się na zawarcie w toku tego postępowania układu z wierzycielami zatwierdzone prawomocnym orzeczeniem Sądu (k646). W wykonaniu postanowień układu doszło do przelewu kwoty 4774,44zł na konto bankowe powoda. Układ ten wiąże powoda.

Powód (k. 878) ostatecznie podtrzymał żądania kierowane do (...) LTD, przyznając iż doszło do częściowego uznania jego wierzytelności. Wskazał, że otrzymał 5% z uznanej należności 22.854 Euro, ale zarzucił iż nie otrzymuje z.I.odpowiedzi na zgłoszone do układu zarzuty do układu.

Wyrokiem z dnia 2 lipca 2015 r. Sygn. akt IXGC 113/15 Sąd Okręgowy uchylił w całości nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z 21.09.2012 r. do sygn. IX GNc 918/12 (pkt I), zasądził od (...) LTD z siedzibą wI.na rzecz J. N. kwotę 22.395,67 zł do dnia zapłaty (pkt II) ,w pozostałym zakresie powództwo oddalił (pkt III), koszty postępowania pomiędzy stronami wzajemnie zniósł (pkt IV). .

Sąd Okręgowy ustalił, że powód zawarł z pozwaną (...) Ltd oraz z (...) spółką akcyjną w W. (działającymi jako konsorcjum) umowy o współpracy w zakresie wykonywania usług sprzętem powoda dla potrzeb budowy autostrady (...) (k. 27 i 29), wraz z aneksami do nich. Podstawą zapłaty za wykonane usługi miały być raporty pracy sprzętu i na ich podstawie wystawiane faktury VAT wystawiane przez stronę powodową po 50% wartości wynagrodzenia osobno dla strony pozwanej i osobno dla spółki (...).

Powód wykonał na rzecz konsorcjum usługi będące przedmiotem umów i z tego tytułu wystawił na (...) S.A. faktury VAT: nr (...)r. na kwotę 86 498,80 zł (k. 38) nr (...) na kwotę 16 077,72 zł (k. 40), nr (...) na kwotę 140 505,97 zł, nr (...)na kwotę 90 324,59 zł (k. 43) i (...) na kwotę 115 529,29 zł.;

a na spółkę pozwaną faktury VAT: (...) na kwotę 16 077,72 zł (k. 46), nr (...) na kwotę 140 505,97 zł (k. 47), nr (...) na kwotę 90 324,59 zł (k. 49) i (...) na kwotę 115 529,29 zł (k. 50). Do faktur zostały sporządzone raporty dzienne, podpisane przez osoby upoważnione. Wynagrodzenie za usługi opisane w ww. fakturach nie zostało zapłacone.

W dniu 23 października 2013 r. wobec strony pozwanej zostało otwarte postępowanie examinership, tj. postępowanie upadłościowe w rozumieniu art. 2 lit. A Rozporządzenia Rady(...)z 29 maja 2000r. w sprawie postępowania upadłościowego. Postępowanie to zostało zakończone zatwierdzeniem Z. Układu z wierzycielami, a dzień 26 lutego 2014r. został wskazany jako dzień zawarcia Układu. Zgodnie z treścią Układu wierzytelności strony powodowej wobec strony pozwanej zostały ujęte na liście wierzytelności, lecz wierzytelności z tytułu faktur wystawionych na spółkę (...)

nie zostały uwzględnione na liście wierzytelności. Zgodnie z zasadami Układu wierzytelności ujęte na liście zostaną spłacone w wysokości 5% ich wartości w terminie 30 dni od daty wejścia w życie Układu tj. do dnia 26 lutego 2014r. Strona powodowa potwierdziła otrzymanie 5% wartości z dwóch faktur wystawionych na rzecz strony pozwanej (orzeczenie z 25 lutego 2014 roku oraz zasady układu poczynawszy od k. 652).

Zdaniem Sądu Okręgowego powód wykonał na rzecz konsorcjum usługi opisane w pozwie i z tego tytułu należy się mu wynagrodzenie. Dowodzą tego przyjęte przez odbiorców faktury oraz kopie raportów dziennych. Dla oceny rozmiaru należnego wynagrodzenia zasadnicze znaczenie miał jednak fakt zawarcia układu w Irlandii, stąd bezprzedmiotowa stała się część argumentacji i w konsekwencji pominięcie w dalszych wniosków dowodowych stron. Skutkiem zawarcia i zatwierdzenia układu według prawa irlandzkiego (art.25 ust.1 rozporządzenia Rady (...)w sprawie postępowania upadłościowego) nie było możliwe uwzględnienie powództwa w zakresie przewyższającym zasady układu (art.290 ust.1 ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze). Według układu wierzytelności strony pozwanej zostały zredukowane do 5% (pkt 9.6 układu). Sąd Okręgowy wskazał, że pozostaje związany orzeczeniami Sądu wI.zatwierdzającego tam zawarty układ. Dlatego też roszczenie o zapłatę wynagrodzenia za usługi opisane w fakturach wystawionych bezpośrednio na rzecz strony pozwanej (...) LTD jest nieuzasadnione z tej przyczyny, że powództwo w zakresie ponad 5%, dotyczy kwoty wynagrodzenia albo nie uznanego albo zredukowanego układem. Strony wskazały ostatecznie, które z należności zostały wprost uznane w układzie, ale następnie zredukowane do 5% i wypłacone powodowi (k. 872). Analogiczna redukcja dotyczyć winna wynagrodzeń za usługi opisane w fakturach wystawionych na rzecz spółki (...). Roszczenie to jest nieuzasadnione ponad 5% z tej przyczyny, że też dotyczy wynagrodzenia zredukowanego układem. Mając na względzie wartość takich faktur na kwotę łącznie 447.913,60 zł to zasadnym okazało się żądanie co do 5% tej kwoty czyli zasądzone 22.395, 67 zł. Zasady układu znajdują bowiem zastosowanie do wszelkich innych ewentualnych wierzytelności wobec strony pozwanej wobec czego także i do tej wierzytelności należało zastosować zasady układu (pkt 9.8 w związku z pkt 7.2 lit.n w związku z pkt 9.6 układu). To uzasadniało uwzględnienie żądania w części jak w pkt II Wyroku. W ocenie Sądu w sprawie istnieje solidarna odpowiedzialność strony pozwanej za wynagrodzenie. Umowa została zawarta z konsorcjum, a usługi były wykonywane na rzecz konsorcjum. Fakt wystawiania faktur osobno na poszczególnych konsorcjantów miały charakter techniczny, nie zaś odstępianie od solidarnej odpowiedzialności wynikającej z faktu zawarcia umowy.

Apelację od tego wyroku wniósł powód zaskarżając wyrok w całości zarzucając:

Naruszenie prawa materialnego poprzez:

- błędne zastosowanie art. 25 ust. 1 rozporządzenia Rady(...)oraz 290 ust. 1 ustawy prawo upadłościowe i naprawcze, skutkujące uznaniem, iż niedopuszczalne jest uwzględnienie powództwa w zakresie przewyższającym zasady układu oraz błędne niezastosowanie art. 15 ust. 1 i art. 4 ust. 2 lit. f Rozporządzenia Rady (...) nr (...) w sprawie postępowania upadłościowego, zgodnie z którymi to przepisami prawem właściwym określającym skutki możliwości prowadzenia postępowania sądowego, co do przedmiotu objętego postępowaniem upadłościowym jest prawo Państwa na terenie, którego toczy się postępowanie sądowe, a w konsekwencji,

-błędne niezastosowanie art. 137 (1) w zw. z art. 264 ust. 1 i 2 in fine ustawy prawo upadłościowe i naprawcze, który jako przepis prawa materialnego legis fori Państwa, na terenie którego toczy się postępowanie sądowe wskazuje, iż ogłoszenie upadłości z możliwością zawarcia układu nie wyłącza możliwości wszczęcia przez wierzyciela spraw sądowych i administracyjnych o Wierzytelności podlegające zgłoszeniu do masy upadłości,

- błędną wykładnię art. 290 ust. 1 ustawy prawo upadłościowe i naprawcze, skutkujące uznaniem, iż skuteczna redukcja wierzytelności Powoda na podstawie Warunków układu może dotyczyć Wierzytelności, których pozwany nie uznał i odmówił ich umieszczenia na liście, co miałoby skutkować wieczystym pozbawieniem możliwości ustalenia istnienia i zapłaty takiej wierzytelności przed Sądem,

Strona pozwana wniosła o oddalenie apelacji .

Rozpoznając apelację Sąd Apelacyjny uznał za własne ustalenia Sądu Okręgowego i zważył co następuje:

Granice zaskarżenia oraz brak zarzutów procesowych nie pozwala na weryfikację prawidłowości ustaleń co do wysokości zadłużenia, choć ta w aspekcie wypłat dokonanych przez inwestora w zastępstwie podmiotów uczestniczących konsorcjum może budzić wątpliwości. Zakaz reformationis in peius oraz brak interesu w zaskarżeniu części uwzględniającej powództwo i tak jednak nie pozwalał na zmianę tej części wyroku.

Wbrew zarzutom apelacji Sąd pierwszej instancji nie wyłączył możliwości dochodzenia poza postępowaniem upadłościowym przedmiotowej wierzytelności podlegającej zgłoszeniu do masy upadłości ani też nie zakwestionował możliwości ustalenia jej istnienia mimo braku jej uznania w postępowaniu upadłościowym i braku uwzględnienia na liście wierzytelności. Sąd Okręgowy uznał natomiast że powoda wiązą zgodnie z polskim prawem upadłościowym skutki zawarcia układu zawartego w Irlandii w postępowaniu upadłościowym .

Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu Okręgowego , że w trakcie postępowania zastosowanie w sprawie miały przepisy Rozporządzenia Rady (...)z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie postępowania upadłościowego (Dz.U.UE.L.2000.160.1) zmienionego rozporządzeniem nr(...)Dz.U.UE.L.2008.213.1. (...) Company examinership, które toczyło się wobec strony pozwanej w I. mieściło się w ramach definicji postępowania upadłościowego zawartej w art. 1 ust. 1 rozporządzenia, przy uwzględnieniu treści art. 2a Rozporządzenia a przede wszystkim przy uwzględnieniu treści załącznika do rozporządzenia. Postępowanie w Irlandii stanowiło analogiczne postępowanie do funkcjonującego poprzednio w prawie polskim postępowania upadłościowego z możliwością zawarcia układu. Doszło w toku postępowania w I. do ustanowienia zarządcy sądowego, który jednak nie wstąpił do niniejszego postępowania mimo zawiadomieniu go o postępowaniu. Postępowanie upadłościowe zostało otwarte w dniu 23 października 2013r. k-570 a więc już po wszczęciu niniejszego procesu . Zastosowanie miał więc art. 15 Rozporządzenia, zgodnie z którym, wpływ postępowania upadłościowego na toczące się już postępowanie dotyczące przedmiotu albo prawa wchodzącego w skład masy, podlega wyłącznie prawu Państwa Członkowskiego, w którym toczy się postępowanie (w tym przypadku niniejsze rozpoznawcze). Analogiczne uregulowanie zawierał też art. 470 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. z 2015 r. poz. 233). Przepis art. 15 Rozporządzenia pozostaje w związku z regulacją zawartą w art. 4 ust. 2 lit. f in fine Rozporządzenia, według którego skutki wszczęcia postępowania upadłościowego na środki dochodzenia praw przez poszczególnych wierzycieli ocenia się według prawa wszczęcia postępowania upadłościowego, co jednak nie stosuje się do toczących się już postępowań. Podobną regulację zawiera obecnie §18 w zw. z §7ust. 2 lit. f obowiązującego od dnia 26 czerwca 2017 r. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady(...) nr (...) z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie postępowania upadłościowego (Dz.Urz.UE.L Nr 141, str. 19). Niewątpliwie więc w niniejszej sprawie do postępowania miały zastosowanie przepisy prawa polskiego jako lex fori processus. Zastosowanie miały więc przepisy ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. z 2015 r. poz. 233) w zw. z art. 449 ustawy z dnia 15 maja 2015 r. Prawo restrukturyzacyjne (Dz.U.2015.978), które nie wykluczały możliwości prowadzenia postępowania nawet jeżeli wierzytelność nie została uwzględniona w ramach listy wierzytelności a postępowanie zostało zakończone (art. 263 prawa upadłościowego). Odmowa uznania wierzytelności w postępowaniu Irlandii i fakt zawarcia układu nie były więc żadną przeszkodą do prowadzenia postępowania i wyrokowania przed Sądem Polskim, skoro postępowanie prowadzone w Irlandii zostało już zakończone prawomocnym układem.

Trzeba jednak podkreślić, że przepis art. 15 określa jedynie zależność toku postępowania upadłościowego i wcześniej toczącego się postępowania rozpoznawczego w innym państwie a więc określa (przy uwzględnieniu polskiej procedury) dopuszczalność prowadzenia procesu jak też ewentualną podstawę zawieszenia czy umorzenia tego postępowania. Norma ta jednak nie ma zastosowania do skutków zakończenia postępowania upadłościowego w tym skutków zawarcia układu. Te bowiem zawsze oceniane są według prawa wszczęcia postępowania upadłościowego jako lex concursus wskazanego w art. 4 ust. 2 litera j oraz preambule rozporządzenia. (analogicznie art. 7 ust. 2 litera j aktualnego rozporządzenia). Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie nie podziela tu stanowiska wyrażonego w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku oraz wyroku tut. Sądu z dnia 28 kwietnia 2016r.Sygn. akt I ACa 860/15 co do stosowania norm prawa polskiego dla oceny skutków zawarcia układu albowiem wyjątku

wskazanego w art. 15 nie można interpretować rozszerzająco. Odmienne interpretacja pozbawiałaby zresztą jakiegokolwiek sens zawarcia układu z wierzycielami innych państw w sytuacji rozbieżności skutków układu w innym państwie członkowskim. Rozporządzenie unijne zaś zakłada, że Lex concursus określa wszystkie materialne skutki postępowania upadłościowego w odniesieniu do dotkniętych nimi osób oraz stosunków prawnych. Nowe rozporządzenie nr 2015/848 z dnia 20 maja 2015 r. zwraca wprawdzie uwagę, że różnice w właściwych systemach prawnych są tak duże, że mogą się pojawić trudności związane z rozszerzeniem skutków wynikających z prawa Państwa wszczęcia postępowania na inne Państwa, jednak nie uchyla związania układem a jedynie dla uchylenia tych różnic wprowadza postępowanie wtórne, jeżeli wymaga tego skuteczne zarządzanie masą oraz wprowadza modyfikacje ochronne dotyczące praw i stosunków prawnych o szczególnym znaczeniu (np. praw rzeczowych oraz umów o pracę). W tym jednak przypadku wierzytelność nie jest objęta taką ochroną a sam układ ma skutki takie jak wynikają z prawa irlandzkiego a przede wszystkim z samej wiążącej treści tego układu. Z art. 25 poprzedniego i odpowiednio art. 32 aktualnego rozporządzenia wynika, że orzeczenia dotyczące zakończenia postępowania upadłościowego oraz układ zatwierdzony przez sąd w którym prowadzono postępowanie upadłościowe, zostają również uznane bez żadnych dalszych formalności.

Powyższe nie daje jednak podstaw do uwzględnienia apelacji albowiem prawo upadłościowe irlandzkie, zawarte w (...) ((...)) (...) (...) zawiera w pkt 24 (...) analogiczną regulację do art. 290 Prawa upadłościowego i naprawczego w brzmieniu sprzed 1 stycznia 2016r. Z regulacji tej wynika, że przypadku gdy sąd zatwierdza układ (także z modyfikacjami) to jego skutki, są wiążące niezależnie od jakiegokolwiek innego aktu prawnego dla wszystkich wierzycieli lub grup wierzycieli, w odniesieniu do jakiegokolwiek roszczenia lub roszczeń wobec spółki oraz w odniesieniu do każdej osoby, względem której spółka jest odpowiedzialna za całość lub dowolną część długów z ustawy czy orzeczenia. Potwierdza to zresztą treść układu przywołana przez stronę pozwaną w odpowiedzi na apelację (k-976-979), który wiąże także Sąd Apelacyjny. Nie jest też dopuszczalna kontrola merytorycznej orzeczenia zagranicznego zatwierdzającego układ a jedynie ocena czy jego uznanie czy wykonanie pozostawałoby w oczywistej sprzeczności z jego porządkiem publicznym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 533/06, niepubl.). Zgodnie z celami obu powołanych wyżej rozporządzeń (...) stanowiących element krajowego porządku prawnego zarówno polskiego jak i irlandzkiego należy zapewnić równe traktowania wierzycieli w ramach podziału funduszu masy niezależnie od kraju pochodzenia tj. zapewnić uzyskanie zaspokojenia swoich wierzytelności w takiej samej części. Powyższe czyni bezprzedmiotowym zarzut naruszenia art. 290 ust. 1 ustawy prawo upadłościowe i naprawcze. Na marginesie więc tylko należy wskazać, że i z przepisu tego ipso iure wynika, że układ wiąże wszystkich wierzycieli, których wierzytelności według ustawy objęte są układem, choćby nie zostały umieszczone na liście. Układem zaś z mocy ustawy (art. 272) objęte są wierzytelności powstałe przed dniem ogłoszenia upadłości a więc także wierzytelność powoda.

Nie ma żadnej podstawy do odmowy wykonania układu. Postępowanie to było jawne, a powód wiedział o jego przebiegu, propozycjach układu i miał możliwość podejmowania w jego ramach czynności. Nie zostało wykazane by postępowanie zmierzające do uchylenia zatwierdzenia układu w stosunku do powoda odniosło skutek a okoliczność, że jego stanowisko jako wierzyciela nie zostało ostatecznie w toku postępowania upadłościowego uwzględnione w całości, nie jest wystarczające dla zastosowania klauzuli porządku publicznego. W ocenie Sądu Apelacyjnego w porównanie zasad postępowania jakie toczyło się w I. Company examinership” z polskim postępowaniem naprawczym pozwala na stwierdzenie podobieństwa wielu rozwiązań i celów obu postępowań, oraz na stwierdzenie braku relewantnych różnic, co nie pozwala na to by przyjąć, że postępowanie prowadzone w stosunku do powoda przed Sądem Wyższej Instancji naruszało podstawowe zasady porządku publicznego w Rzeczypospolitej Polskiej, w tym poprzednio obowiązujące przepisy ustawy prawo upadłościowe i naprawcze lub art. 45 i 176 Konstytucji. Również analogiczne uregulowanie wynikające z art. 166 ust. 1 aktualnie obowiązującego prawa restrukturyzacyjnego uchyla zasadność zarzutów apelującego skoro polski porządek prawny również pozwala na redukcję wierzytelności.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda w całości działając na podstawie art. 385 k.p.c. Wobec wydatków poniesionych w postępowaniu apelacyjnym, związanych z tłumaczeniami orzeczono o ich ściągnięciu na podstawie art. 113 ust. 2 pkt 1 u.k.s.c.

SSA Jerzy Bess SSA Józef Wąsik SSA Sławomir Jamróg